

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2024-988

4.11.2024

Gjensidige Forsikring ASA

Bygning - innbo (kombinert)

Avbruddstap – ansvar utover vilkårene – uaktsom håndtering av skadeoppgjøret?

Sikrede drev utleie av tretopphytter. Trærne som hyttene var forankret i ble skadet i en storm i november 2021, hvilket medførte at trærne ikke lenger kunne benyttes som bæring for hyttene. Foretaket erkjente ansvar for skadene. Skadene ble ferdigreparert i november 2023. Sikrede fikk dekket avbruddstap i tolv måneder, hvilket var foretakets ansvarstid etter forsikringsavtalen. Sikrede mente imidlertid at foretaket måtte være ansvarlig for sikredes totale avbruddstap, da det var foretakets håndtering av skadesaken som hadde medført en ekstraordinær lang utbedringstid. Foretaket avviste at det hadde opptrådt uaktsomt under håndteringen av skadesaken, og viste bl.a. til at utbedringen kunne vært realisert innen tolv måneder dersom partene hadde blitt enig om reparasjonsløsningen sommeren 2022. Nemnda kom til at foretaket ikke hadde utvist uaktsomhet under saksbehandlingen, og at sikrede derfor ikke hadde krav på ytterligere erstatning.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om erstatning for avbruddstap.

Sikrede har driftstapforsikring som ifølge forsikringsbeviset omfatter:

Driftstap ved stans/reduisert drift som følge av erstatningsmessig skade.

- Ansvarstid 12 måneder
- Karenstid 48 timer

Sikrede driver utleie av tretopphytter forankret i furutrær. Trærne ble skadet på grunn av vindbelastning i november 2021.

Foretaket erkjente ansvar for skadene. Skadene på trærne medførte at trærne ikke lenger kunne benyttes som bæring for hyttene, og at det derfor måtte prosjekteres et nytt bæresystem.

Sikrede utarbeidet et kostnadsoppsett 26.1.22 på kr 3 931 000, hvor det ble kommentert at arbeidene ble frarådet da det ikke var noen tilstrekkelig løsning for å opprettholde krav til HMS.

V. utførte midlertidige sikringsarbeider høsten 2022.

Det ble etter det opplyste avtalt at foretaket skulle bistå sikrede med reparasjon som en medhjelper, da sikrede ikke ønsket å stå for reparasjonen selv. Sikrede var byggherre og kontraktspart overfor entreprenøren. Foretaket sendte ut anbud til fire entreprenører i mars 2023. To tilbydere ønsket befaring, med tilbakemelding innen 1.6.23. Det ble besluttet at man skulle gå videre med laveste tilbyder, som oppførte nytt bæresystem til en kontraktsum på kr 1 216 600 eks. mva. Tretopphyttene fikk ferdigattest etter reparasjonen 9.11.23, og det ble gjennomført overtakelse 17.11.23

Foretaket erstattet sikredes avbruddstap i tolv måneder og viste til at dette var maksimal erstatning etter vilkårene. Sikrede var uenig i oppgjøret og anførte bl.a. at foretaket måtte være ansvarlig for avbruddstapet frem til ferdigstillelse av hyttene grunnet den lange utbedringsperioden.

Sikrede krever dekket sitt totale avbruddstap frem til tretoppfhyttene stod ferdigstilt og kunne leies ut.

Sikrede har på langt nær fått dekket sitt reelle økonomisk tap. Etter utbedringen gir ikke tretoppfhyttene en tilsvarende opplevelse som tidligere, og kan ikke markedsføres som ekte tretoppfhytter. I tillegg var utbedringsprosessen så langtekkelig at avbruddsdekningen kun dekker deler av den faktiske avbruddsperioden.

Forhold på foretakets side har ført til en ekstraordinær lang periode frem til utbedring. Forsikringstaker har i flere tilfeller i rettspraksis vunnet frem med krav om erstatning utover avtalt avbruddsperioder, i de tilfeller man er utenfor ordinærtillfellene og dette ikke kan bebreides forsikringstaker, jf. LA-2020-17390 og HR-2011-1772-A.

Foretaket har aldri reelt tilbudt sikrede kr 2 850 000 i erstatning, og det har ikke vært gitt tilbud hvor sikrede ble fritatt økonomisk risiko dersom erstatningsutbetalingen ikke var tilstrekkelig til å gjennomføre full utbedring. Selv om beløpet på kr 2 850 000 ble drøftet i møte i april 2022, hadde foretaket fremdeles ikke noe forslag til konkret løsning på hvordan byggene skulle gjenoppføres. Foretaket brukte tiden fra 28.8.22 til 1.9.23 for å finne en konkret løsning for utførelse av arbeidene.

Foretaket gav uttrykk for at tilbudet på kr 1 500 000 som ble gitt i juli 2023, var et endelig tilbud. Etter dette gav foretaket uttrykk for at det ikke lenger var interessert i et møte med sikrede for videre diskusjon.

Forsikringsforetaket avviser ytterligere ansvar. Foretaket har utbetalt maksimal erstatning etter forsikringsvilkårene. Skal sikrede ha krav på erstatning utover dette, må foretaket ha utvist uaktsomhet under erstatningsoppgjøret. Foretaket bestrider at dette er tilfelle.

Utbedringen kunne vært gjennomført innen tolv måneder beregnet fra skadedato, dersom partene hadde blitt enig om en reparasjonsløsning før sommeren året etter. Sikrede avviste i denne perioden foretakets reparasjonsløsninger. Den ekstra medgåtte tiden er knyttet til diskusjoner, avklaringer, tilbudsutsetting og kontraktsinngåelser. Foretaket har forsøkt å imøtegå sikredes ønske om avklaringer vedrørende det tekniske og HMS/trygghet, blant annet ved å engasjere rådgivere innen statistikk og treteknikk. Foretakets hensikt har hele tiden vært at sikrede skulle få dekket sine faktiske kostnader for utbedringen, inkludert prosjektering byggeledelse, byggekostnader, HMS og byggesøknad.

I møte 28.4.22 ble det foreslått å sette opp en midlertidig reis som kunne holde hytter og platting oppe under arbeidene. En slik løsning, inkludert utbedringskostnadene, ble kalkulert til kr 2 850 000. Utbedringsmetoden ble forkastet av sikrede, og det var ingen hensikt å opprette et konkret tilbud hvor selve utbedringsmetoden var omstridt.

Foretaket innhentet tilbud fra en entreprenør basert på vurderingene fra de sakkyndige, hvorav foretaket sendte en e-post til sikrede 29.6.22 med en prinsippskisse og hvor reparasjonskostnaden ble antatt å ligge på kr 1 500 000 eks. mva. Sikrede hadde imidlertid ikke tillit til tilbudsgiver. Etter dette anså ikke foretaket det hensiktsmessig å gjennomføre et ytterligere møte, med mindre sikrede var innstilt på at skaden kunne repareres fremfor en total gjenoppbygning. Sikrede engasjerte advokat, og det var først da advokaten deltok i møtene at tilnærmingen ble slik at

partene kunne komme til en enighet.

Foretaket bistod sikrede med reparasjon som en medhjelper da sikrede ikke ville stå for reparasjonen selv. Sikrede er byggherre og kontraktspart overfor entreprenøren.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om foretaket er ansvarlig utover maksimal avtalt ansvarstid.

Ifølge forsikringsbeviset omfatter sikredes driftstapforsikring:

Driftstap ved stans/reduisert drift som følge av erstatningsmessig skade.

Ansvarstid 12 måneder

Karenstid 48 timer

Foretaket har dekket sikredes avbruddstap i tolv måneder. Sikrede har derfor etter vilkårene ikke krav på ytterligere erstatning. Dette synes ikke bestridt.

Sikrede anfører at foretaket likevel må være ansvarlig for sikredes totale avbruddstap som følge av foretakets håndtering av skadeoppgjøret. Sikrede viser til LA-2020-17390 og HR-2011-1772-A.

HR-2011-1772-A gjaldt erstatningskrav etter brann på Dombås Hotell. Foretaket avslo kravet, men sikrede fikk medhold i Høyesterett. Det spørsmålet sikrede refererer til gjaldt tidsfristen for gjenoppbygging for å oppnå erstatning på nyverdivilkår, som normalt er fem år. Dette er en frist som er knyttet til erstatning uten fradrag for alder etc., dvs. om erstatningen skal beregnes etter nyverdi eller markedsverdi på skadetidspunktet. Tidsfristen gjelder mao. beregning av forsikringsverdien. Dette er noe annet enn fastsetting av ansvarstid under avbruddsforsikring, som er en del av forsikringssummen som grense for foretakets ansvar. Det er også enighet i teori og praksis om at gjenoppføringsfristen for gjenoppføring etter nyverdivilkår i visse tilfelle kan utvides. Høyesterett viste til Andreas Arntzen, Forsikringsrett– tingskadeoppgjør (1993) s. 200, som uttaler at sikrede må få fristforlengelse "når reparasjonen/gjenoppføringen er blitt forsinket ved sendrektighet fra myndighetenes side", forutsatt at sikrede har utvist "et rimelig oppbud av pågangsmot". Høyesterett viste til at "Når forsinkelser som skyldes offentlige myndigheter eller utenforstående tredjemenn kan føre til utsettelse, må utsettelse desto mer kunne skje når det er forsikringsselskapet selv som er årsak til forsinkelsen" forutsatt "at forsikringstakeren ikke kan bebreides for at forsikring ikke blir utbetalt". Det var ikke tilfellet; Dombås Hotell fremmet krav mot forsikringsselskapet samme dag som hotellet brant ned, tok ut stevning to måneder etter at kravet ble avslått og hadde for alle praktiske formål vunnet frem med sitt erstatningskrav. Fristen for gjenoppbygging og gjenanskaffelse måtte derfor utsettes.

LA-2020-17390 gjaldt blant annet spørsmålet om hvilken periode sikrede hadde krav på erstatning for sitt husleietap etter boligbrann. Forsikringsforetaket hadde uriktig avslått sikredes krav begrunnet i svik ved tegning og i skadeoppgjøret. Lagmannsretten kom til at sikrede hadde krav på erstatning for sitt husleietap beregnet fra skadetidspunktet og inntil boligen var ferdigoppført, likevel begrenset til 24 måneder etter rettskraftig dom:

Etter lagmannsrettens vurdering gjelder forsikringsvilkårene punkt 3.3 i ordinært tilfelle med erstatningsmessig oppgjør innen normal tid. På samme måte som tidsfristen for gjenoppføring av boligen må forskyves – på grunn av at selskapet har avslått forsikringsdekning – må også denne tidsfristen forskyves.

Lagmannsretten kan ikke se at forsikringsvilkårene gir grunnlag for å avslå husleiekravet med begrunnelse i at erstatningsoppgjøret skal renteberegnes, slik anført av Fremtind. Det fremgår tvert imot direkte av forsikringsvilkårene at tap ved at forsikringstaker ikke kan bruke egen bolig, "også" skal dekkes "utover forsikringssummen". Eventuell uklarhet om hvordan dette skal forstås eller samordnes, må gå ut over forsikringsselskapet. Lagmannsretten fastsetter husleiekravet fra skadetidspunktet og inntil boligen er ferdigoppført med gitt brukstillatelse, dog maksimalt 24 måneder etter rettskraftig dom. (...)

Lagmannsretten gir følgende begrunnelse for utvidelsen av gjenoppføringsfristen:

I utgangspunktet er finansiering av gjenoppbygging og gjenanskaffelser forsikringstakerens ansvar, og forsikringsselskapet har først plikt til å utbetale når gjenoppbyggingen er sluttført eller gjenstandene er anskaffet. Men den som har krav på forsikringsutbetaling ved ferdigstilling og/eller gjenkjøp vil gjennomgående være avhengig av mellomfinansiering i bank eller lignende. Dette kan imidlertid være meget vanskelig å få dersom forsikringsselskapet avslår forsikringsdekning, slik som i denne saken.

På samme måte som i Rt-2011-1198 (Dombås hotell) avsnitt 77-79 mener lagmannsretten at Fremtind ved å avslå all forsikringsdekning med påstand om brannstiftelse mv. har bidratt til å gjøre mellomfinansiering og gjenoppbygging innen tidsfristen på 5 år vanskelig for A, at dette ikke kan lastes A, og at dette må gå ut over Fremtind på den måten at fristen for gjenoppbygging og gjenanskaffelse først starter å løpe når dom i saken er rettskraftig

Nemnda forstår dommen slik at tidsfristen for husleietap forskyves etter samme mønster som tidsfristen for gjenoppbyggingen for å oppnå nyverdierstatning. Husleiedekningen i en bygningsforsikring er en aksessorisk dekning til skadeforsikringen og gjelder for den tiden bygningen blir reparert. Det er da naturlig at disse fristene kobles sammen. Nemnda kan imidlertid ikke se at fristen for å gjenoppbygge under nyverdialternativet – hvor det som nevnt er enighet om at fristen under visse omstendigheter skal forlenges – er avgjørende for beregning av ansvarstid som del av foretakets maksimumsansvar under en avbruddsforsikring.

Utgangspunktet i forsikringsretten er at forsikringssummen og ansvarstiden i avbruddsforsikring utgjør en absolutt grense for foretakets ansvar. Et ansvar utover dette forutsetter derfor et ansvarsgrunnlag. Et uberettiget avslag kan utgjøre et slikt ansvarsgrunnlag. I denne saken krever sikrede utvidet ansvarstid, men det foreligger ikke noe uberettiget avslag. Nemnda forstår sikrede slik at han mener foretakets saksbehandling tok for lang tid, og at dette derfor utgjør ansvarsgrunnlag.

Foretakets hovedforpliktelse etter forsikringsavtalen er å betale erstatning når det inntreffer et forsikringstilfelle. Foretaket har i utgangspunktet ikke plikt til å hjelpe med reparasjonsprosessen, men gjør ofte dette som en service overfor sikrede. Foretaket har flere ganger bemerket at det kun fungerer som en medhjelper i prosessen, eksempelvis i e-post til sikredes advokat av 23.8.22:

Det er (sikrede) som blir tiltakshaver gjennom hele prosessen. Gjensidige er bare en medhjelper. Eventuell reklamasjon blir et forhold mellom F. AS og entreprenør og/eller prosjekterende.

Foretaket har forklart at gjenoppføringen tok tid fordi partene ikke var enig i hvorvidt foretakets fremsatte løsninger tok tilstrekkelig hensyn til HMS og sikkerhet, og at det var nødvendig med ytterligere avklaringer rundt dette. I tillegg måtte utbedringen skje når det ikke var snø og tele i bakken, slik at utbedringen ikke lot seg gjennomføre omtrent halve året.

Foretaket har engasjert sakkyndige til å blant annet prosjektere et nytt bæresystem, samt avholdt anbud. Det er ikke holdepunkter som tilsier at foretaket har vært uaktsom i valg av sakkyndige eller entreprenører.

Foretaket har gitt sikrede ulike tilbud om erstatning i størrelsesordenen kr 1 500 000 til kr 2 850 000. Tilbudene er etter det opplyste gitt basert på et konkret tilbud fra en entreprenør på kr 1 200 000 eks mva., og foretaket har vist til at tilbudene ble gitt med mulighet for korrigerende dersom ikke alle poster skulle vise seg å være medtatt. Sikrede kunne derfor akseptert et slikt løsningsforslag uten at dette innebar noen økonomisk risiko for at erstatningen ikke var tilstrekkelig dersom utbedringen etter aksepten skulle vise seg mer kostbar.

Nemnda kan ut fra dette ikke se at saksbehandlingen hos foretaket har vært uaktsom. Det er da ikke grunnlag for ytterligere erstatning.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant) og Heike Kristine Bentsen (næringsrepresentant).